

Flygspaning till F17 S37 division sätts upp

Spaningsflyget genomgick stora organisationsförändringar efter riksdagsbeslutet 1975 då F11 skulle läggas ned. Avvecklingen på F11, omskolning till ny flygplantyp S37 och utlokalisering till andra flottiljer F13 och F17, vilka kom att bli blandflottiljer med jakt- och spaningsdivisioner. Sven-Bertil Lööw och Per-Olof Ericsson berättar i tre avsnitt om spaningsdivisionen på F17, om personal och utbildning, om havsövervakning och underrättelsetjänst samt om taktik och systemutveckling. Här följer del 1.

Spaningsflygdivision Qvintus Blå 1981. Divisionschefen Mj Sven-Bertil Lööw i mitten, framför noskonen. En spaningsdivision sätter upp två krigsdivisioner och är därför större än motsvarande jakt- och attackflygdivision.

Riksdagsbeslut och bakgrund

1975, i maj fattade riksdagen beslut att flygflottiljen F11 skulle avvecklas. Detta stadfästes i försvarsbeslut 1977, där också F1 och F12 skulle avvecklas.

F11 var spaningsflygets vagga med fyra spaningsdivisioner, två S32 och två S35 divisioner. Ytterligare en S35 division fanns på F21.

F11 avvecklas

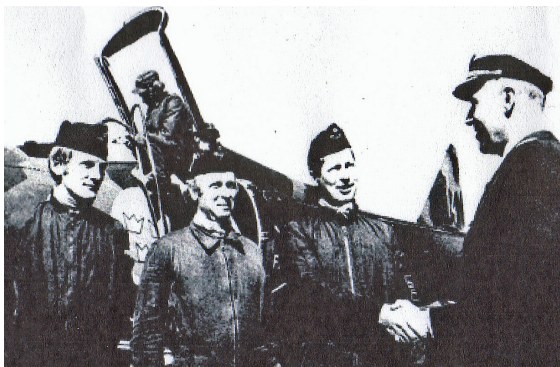
F11 avvecklades i samband med att S37 divisionerna sattes upp. 1976 sattes den första S37 divisionen upp på F13 samtidigt som två divisioner på F11 lades ner, en S35 division (3.div) och en S32 division (5.div). Nästa S37 division sattes upp på F17 varvid S32 divisionen (1.div) på F11 lades ner. På F11 fanns nu en S35 division kvar fram till 1979.

F17 tar emot S37 Spaningsviggen

Officiellt levererades de tre första flygplanen den 28 augusti 1978 från F13.

Tregruppen "Qvintus Blå 14, 57 och 39" flögs av Urban Sörme, Birger Johansson och Sven-Bertil Lööw.

Vid Lessebo uppvaktades gruppen av en rote J35 Draken från 1.jaktdivisionen F17 för eskort till den nya basen. Klockan 1410 flög gruppen över F17 på sydlig kurs för att visa upp sig över Kallinge och Ronneby. Pressen var på plats och förevigade Viggensleveransen, vilket uppmärksammades i de flesta sydsvenska tidningar samt SVT Sydnytt. På plattan mötte C F17 Öv Eric Spångberg upp och hälsade välkomna.

C F17, Öv Eric Spångberg välkomnar de först landande S37 piloterna, frv Birger Johansson, Sven-Bertil Lööw och Urban Sörme

Spaningsdivisionen organiseras

Måndagen den 20 november sätts 2.spaningsflygdivisionen upp. Lördagen den 18 november flög S32 Lansen för sista gången samtidigt som 1.division F11 lades ner. Under hösten 1978 hade 2.stationskompaniet på F17 markomskolats. För detta ändamål hade i smyg en S37 flugits över från F13, veckan efter midsommar.

De flesta medlemmarna till 2.sdiv kom från "Kalle Röd" (1.div F11). Dessa var Göran Engdar, Sam Lundgren, Jörgen Berggren, Jan Johansson, Kjell Fransson, Jan Landin, Hans Björnerhag, Per-Åke

Nilsson och Verner Oskarsson. Från "Sigurd Blå" (2.div F11) kom Dick Niklasson, Malte Hallgren, Leif Möller och Rolf Persson.

Mj Urban Sörme, förste chef på sdiv Qvintus Blå

Divisionschef var Urban Sörme som flugit på F13 sedan 1976. Ställföreträdande divisionschef var Sven-Bertil Lööw som flugit på F13 under 10 månader. Som instruktörer deltog Birger Johansson och Anders Isaksson F13.

Teoriskede och simulatorflygning på F13, TIS:Ä börjar.

Förarutbildningen på S37 Viggens startade i Norrköping med markomskolning och simulatorflygning. Detta skede kallas typinskolning, TIS:Ä för de som redan flugit krigsflygplan och planerades fram till och med april 1979.

I denna kurs ingick även Göran Langemar F17 och Roland Sterner Flygstaben. Rolf Persson deltog i orienteringskurs och fick två pass i SK37. Vår flygchef Herbert Lindblom deltog i utbildningen fram till några pass i Ek, för att kunna fortsätta omskolningen under hösten, då C E1 så beslutat. Oklarhet rådde om flygchef behövde flyga alla på "blandflottiljen" förekommande krigsflygplan, J35 och S37.

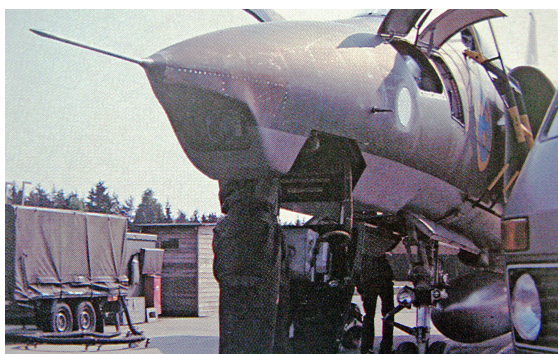

Flygomskolningen fortsätter på F17

Efter nyåret och trettonhelgen 1979 kom flygstyrkan till F17. Instruktorer från F15 i Söderhamn kom ned med ett antal SK37 för inflygning i dubbelkommando, Dk. Varje elev fick fem pass i Dk innan flygning i enkelkommando, Ek. Förste man som Ek flygare var Göran Engdar.

Under våren 1979 genomgick F17 jaktpiloterna Håkan Robertsson, Kjell Dahlberg, Bertil Rystrand, "Fido" Johansson och Ulf Alderlöf omskolning till spaningssystemet på kvarvarande S35 divisionen på F11. Dessa var influgna på flygplan 35. Efter denna kurs genomförde Robertsson, Dahlberg, Rystrand och Johansson TIS:Å och GFSU:Å S37 på F17 medan Alderlöf fick tjänst på underrättelsepluton.

S37 i två versioner, SH och SF

Fotoversionen SF37 hade objektivfönster för avstånds-, hög- och sidokamera samt luckor för laddning/plundring av filmkassetter i nospartiet.

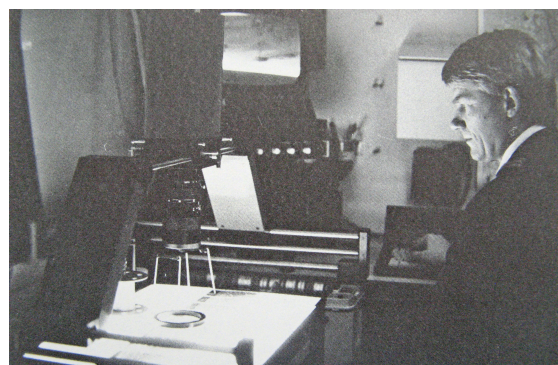
Flygplan S37 fanns i två versioner, SH37 och SF37. SH står för havsövervakning och flygplanet hade en radar i nosen medan SF står för fotoversion med ett flertal kameror, men utan radar. Man kunde se skillnaden på utformningen i nosen, klarade man inte detta så kunde man titta på numret på fenan. SH37 var udda och SF jämt numrerade.

Underrättelsepluton

Plutonen som i dagligt tal kallades Undplut, var nära knuten till spaningsdivisionen men var ett eget förband. I fred tillhörde den Flygavdelningen men som krigsförband ingick den i Basbataljonen.

Underrättelsepluton var mobil och bestod av framkallnings- och tolkvagn samt servicecontainer.

Uppgifterna var att framkalla film samt att utvärdera och tolka. Att ge svar på de uppgifter beställaren begärde.

Undplut var nära knuten till divisionens verksamhet Ulf Alderlöf vid ljusbordet i tolkvagnen.

Operativ chef ÖB, C E1 och MB var alltid intresserade av avvikelser i normalbilden till sjöss, i första hand. Avvikelser rapporterades fortlöpande av flygförbanden i den dagliga flyg-/övningsverksamheten men kunde också särskilt beställas under så kallad spaningsberedskap.

Mer om spaningsberedskap och underrättelseinhämtning kommer i nästa avsnitt om verksamheten vid 2.sdiv.

Divisionschefer på F17, Qvintus Blå

Mj Urban Sörme	1978-80
Mj Sven-Bertil Löow	1980-84
Mj Göran Engdar	1984-92
Mj Per-Olof Ericsson	1992-93

Divisionsmärke

Det nya divisionsmärket ritades av Leif Möller. En Viggen med en omritad tvåa, för den 2.a divisionen. Kranen av ek, Blekinges landskapsträd, som är ritat som ett Q, F17 signalbeteckning. Himmeln är ljusblå och havet/marken är mörkblå i ett ruttmönster, som i vår simulator som fanns på F13 i Norrköping.

Sätter upp två krigsdivisioner

Varje fredsdivision inom spaningsystemet satte upp två krigsdivisioner. Våra divisioner var 172. och 173. sdiv. Dessa var baserade på O-baserna (ordinarie bas) Byholma respektive Uråsa med T-baserna (tillfällig bas) Kosta och Hultsfred. Varje krigsdivision hade chef, ställföreträdare och 8 förare. Detta innebar att en fredsdivision var något större än en motsvarande jakt- eller attackflygdivision.

Vidareutbildning och insatsförmåga

Den löpande verksamheten vid divisionen, var att utbilda till och hålla hög nivå på krigsförbandet samt att upprätthålla anbefalld beredskap.

Divisionschef Mj Göran Engdar lämnar av till C F17 Öv Gunnar Ståhl, 2.sdiv ordersal.

Tillämpningsövningar, avseende övning i beredskapshöjande åtgärder, inklusive om-baseringar samt taktiskt uppträdande av förbandet gav såväl god övning som ett

mått på divisionens förmåga under mer krävande och krigsliknande förhållanden. Taktikutveckling och förbättrad teknik ingick också som en naturlig del i att öka divisionens förmåga i olika uppdragstyper.

Därutöver fanns behov och uppdrag att genomföra GFSU, grundläggande flygslagsutbildning. Ett antal omgångar, stora som små, fick här sina kunskaper och färdigheter till krigsplacerad spaningsflygare på S37. Det bör också nämnas att viss stabspersonal hade sin allmänna flygträning förlagd till 2.sdiv.

Ett totalhaveri har inträffat

Under spaningsdivisionens tid på F17 inträffade ett totalhaveri med dödlig utgång. Det var Per-Göran Ekdahl som omkom under en spaningsövning där uppgiften var att fotografera Nordersunds hamn med en SH 37. Divisionen skulle flyga mål åt en lottakurs, lördagen den 5 september 1981 och i samband med denna skulle spaningsuppgifter lösas.

Spaningsepoken går mot sitt slut på F17

Under hösten 1991 och våren 1992 pågick, inför försvarsbeslut FB92, en veritabel ping-pong match, med vilket som skulle bli nästa nedläggningsförband. Striden stod mellan F13 och F6. Föga visste vi då att det skulle bli bägge och vi kom att drabbas av en kantboll. Den bestod i att F13 JA37 division skulle flyttas till F17 och vi, spaningsdivisionen skulle flyttas till F10. I ett tidigt skede skulle hela divisionen till F10, sedan kom man på att personalen var anställd på flottiljen och inte på divisionen, innebärande att man inte kunde kasta runt personal hur som helst. De flesta skulle få omskolning till JA37.

Per-Olof Ericsson tillträdde divisionschefsbefattningen den 1 maj 1992 och hade endast hunnit med två månader på posten, då beslutet kom som en kalldusch. Mycket tid åtgick därefter till personalvård och

efter ett tag planering för fortsättningen på F10. De fyra första flygförarna lämnade oss våren 1993 för GFSU:Ä JA37 på F13. Det var Mj Johan Lindevall, Kn Tomas Bittman, Kn Jim Boistrup och Kn Johan Karlsson

Till F10 förflyttades Mj P-O Ericsson, Kn Bo Hagertz, Fk Richard Bona, Fk Christer Westerlund och Fk Per Stridh.

Spaningsepoken avslutades på F17 den 18 juni 1993. En grupp med Per-Olof Ericsson som gruppchef, startade från F17 ca 1300 mot Hallands Väderö, där en division bildades, då en rote från F13 och en från F6 anslöt.

Efter namnbyte till Johan Röd 1-8, leddes vi av en rote J35J, med flygchef F10 Övlt Rolf Rimsby som rotechef, från Väderö in över F10 där vi landade 1330. Divisionens ankomst slogs upp stort i pressen, med artiklar i bland annat Helsingborgs Dagblad, Nordvästra Skånes Tidningar och Sydsvenska Dagbladet.

En ceremoni följde nu med överlämning av Q 57 loggbok till C E1, Gmj Bert Stenfeldt med orden. ”General. Förare och flygplan ur Qvintus Blå har landat”. Därefter överlämnades 1.divisionens F10 fana med devisen ”The show must go on” och spöksymbolen till Per-Olof Ericsson som nu blev ställföreträdande divisionschef för 1.sdiv F10. Därmed var spaningsdivisionen överflyttad till F10 och spaningsflyg-epoken på F17 avslutad.

SF 37, nu F10 märkt på 1.statonskompaniets platta framför "Ängelholmstornet" på F10.

Sven-Bertil Lööv

Per-Olof Ericsson

Bilder: F17 och Sven-Bertil Lööv

Redigering: Herbert Lindblom

Sven-Bertil Lööv började i Flygvapnet 1962 som fältflygarelev. Efter genomgången GFU på F5 blev det attackflygutbildning på A32, med placering F6.

1966-69 följde studier på Försvarets läroverk i Uppsala. Efter officersexamen 1971 på F20 placerades Sven-Bertil på F11 och övergick därmed till att bli spaningsflygare med flygtjänst på först S32 sedan S35.

1977 tillträdde han tjänsten som divisionschef på F11, S32 division.

1978 inleddes omskolningen till S37 på F13 innan flytten till F17. 1980 utnämndes Sven-Bertil till divisionschef på spaningsdivisionen Qvintus Blå, en tjänst han innehade till 1984 då det var dags för Militärhögskolans högre kurs.

Därefter följde stabsbefattningar på F17 samt Flygstaben för att 1992 åter placeras på F17, då som baschef. Karriären avslutades med en tjänst vid FMUHC Försvarmaktens underhållscentrum i Karlstad, tiden 1999-2001.

Sven-Bertil avgick med tjänstepension från Flygvapnet 2002.

Per-Olof Ericsson kommer att presenteras i kommande avsnitt av F17 spaningsdivision

Redaktionen